

● Volkstuinjes in Gent. Volgens planoloog Jan-Willem Wesseling kun je als stad een belangrijke rol blijven spelen zonder grote investeringen.

© JONAS LAMRENS

‘Slimme stadsontwikkeling kan crisis tegengaan’

Antwerpen volgt andere Europese steden met besparing op stadsvernieuwing

BARBARA DEBUSSCHERE
BRUSSEL

Antwerpen knipt in stadsvernieuwing en Liesbeth Homans (N-VA), schepen van Sociale Zaken, Wonen en Samenlevingsopbouw, meent dat er nu andere prioriteiten zijn. De Vlaamse bouwmeester steigerd. ‘Slimme stadsontwikkeling kan de crisis tegengaan’, zien experts.

Verloederde wijken opknappen, parken en musea inplanten of nieuwe scholen bouwen. Het is een kunst en meestal een fikse investering met een blijvend sociaal en economisch effect op het leven in de stad. In Antwerpen is dat niet anders. Peter Swinnen, Vlaams bouwmeester, knapte zowat uit zijn vel toen hij vernam dat de stad bespaart op stadsontwikkeling. Het Team Stadsbouwmeesters gaat van acht naar vier of minder medewerkers en de diensten Stadsplanning en Stadsontwikkeling worden samengevoegd. Een vergissing waardoor de stad aan de Schelde allerleij achterstand riskeert, vindt Swinnen. Maar is dat wel zo?

Burenklachten

“Stadsplanning is in ieder geval geen luxe”, zegt Jaap Evert Abrahamse, gespecialiseerd in de geschiedenis van stadsplanning. “Alleen al omdat er altijd conflicten zijn. Burenklachten, discussies over sloopwerken en nieuwe bestemmingen. Een stad moet zich hoe dan ook met de planning en toekomstige aankoop bezighouden. In tijden van crisis zie je dat sommigen dat overbodig vinden. Ook Nederlandse steden bezuinigen op stadsontwikkeling.”

Urbanist Andrea Colantonio van de London School of Economics is niet verbaasd. “In heel Europa zijn de stadskassen leeg en ligt stadsontwikkeling

onder vuur. Dit is in de EU een nieuw debat hoe blijven we de steden zuurstof geven zonder dat het veel kost? Zomaar personeel wegsnijden is natuurlijk al te makkelijk en geen goed idee. We zien dat het debat jammer genoeg ideologisch wordt gevoerd. Daar heeft een stad niets aan.”

Slimme stadsontwikkeling is volgens Colantonio zeker niet zomaar verder doen zoals voorheen. “Essentieel zijn cijfers. Weinig rekenen deftig uit wat een investering oplevert. Londen heeft een studie naar de impact van de stadsvernieuwing die de Olympische Spelen met zich meebrachten. Het resultaat is uiterst positief, maar dat is niet overal zo. We hebben een vermoeden dat meerdere kleinere projecten in crisistijden vaak meer zullen opleveren dan grootschalige. De crisis dwingt steden die inschatting beter en vooraf te maken.”

‘Kassa is leeg’

Daarnaast zijn nieuwe soorten samenwerking nodig. Colantonio: “De kassa is leeg. Dus slaan sommige steden, zoals Turijn, de handen in elkaar met filantropische organisaties. Ook samenwerking met privéinvesteerders kan anders. Een nieuw idee is de sociale impact meerekenen. De stad betaalt wanneer een bouwpromotor erin slaagt om ook een sociaal doel te bereiken, zoals minder criminaliteit.”

Ook volgens Jan-Willem Wesseling, planoloog en medewerker bij het Nederlandse Kennislab Urbanisme, kun je als stad een belangrijke rol blijven spelen zonder de grote investeringen. Wesseling: “Stadsontwikkeling kan de gevolgen van de crisis helpen tegengaan. Vernieuwde buurten trekken handel en middenstand aan maar dat kost een bom geld. Winkels beter groeperen zodat ze de concurrentie met internet beter aankunnen, een bedrijventruucum oprichten, de horeca stimuleren door verloederde tegen te gaan... zijn maatregelen die niet zoveel kosten als een nieuw park of museum maar die economisch iets opleveren. Iemand moet

● Sociale woningbouw in Gentbrugge. ‘Stadsplanning is geen luxe’, zegt expert Jaap Evert Abrahamse.
© FRANKY VERDIKT

dat in gang steken en het zijn geen zaken die ondernemers spontaan zien of doen.”

Stabiele oplossing

Net zoals Colantonio meent Wesseling dat een stad in crisistijden ondernemers vooral moet proberen verleiden. “In Amsterdam heeft de overheid een project opgezet om een buurt die dat hard nodig heeft te ontwikkelen simpelweg door alle betrokken spelers om de zoveel tijd te doen samenkomen. Dat gebeurde voordien niet. In die

‘Een nieuw idee is de sociale impact meerekenen. De stad betaalt wanneer een bouwpromotor een sociaal doel bereikt, zoals minder criminaliteit’

ANDREA COLANTONIO
URBANIST

HAMBURG GEEFT VOORBEELD

Groene ruimte maakt langer gelukkig dan promotie of huwelijk

Dat een plukje groen in de stad je een mentale opkikker kan geven, is bekend. De universiteit van Exeter (GB) stelt echter vast dat parken en ander groen in steden inwoners jarenlang gelukkiger maken. Dat is opvallend, want talloze levenservaringen kunnen ons blijven maken voor ongeveer een half jaar, van een promotie of loonsverhoging tot een huwelijk, zo laat het onderzoek zien. Maar het toont ook dat het effect van die oppeppers

na zes maanden wegsmeelt. Zelfs een half miljoen euro winnen met de Lotto zorgt maar een half jaar voor een mentale boost, zo blijkt. De place to be blijkt dan Hamburg. De stad die in 2011 al Europese Groene Hoofdstad werd, kondigt ambitieuze plannen aan om 69 vierkante kilometer bestaande groene ruimte in de stad te verbinden of extra aan te leggen. Daardoor zou iedere inwoner met groen in contact komen. (BOE)

zin is de stad een ‘motor’ en slaagt ze er met weinig middelen in om een proces op te starten dat ondernemers graag uitvoeren. Ook in Rotterdam is een groot bouwbedrijf een probleembuurt aan het aanpakken.”

De expert benadrukt dat ondernemers in een stad vaak buurten onder handen nemen omdat ze ‘ruiken’ dat het economisch wat wordt. “Omdat zij erop moeten winnen, komen zij soms met stabilere oplossingen dan sommige logge stadsdiensten. Daarop inspeken kost weinig. Toch is het vaak onvoldoende om enkel dat ‘verhuppingsproces’ zijn gang te laten gaan. Sommige buurten blijven verloederd en dat is gewoon iets wat in dit deel van de wereld niet meer kan en wat ook economisch dom is. Daar is een blijft de stadsverhouding nodig.”